

Vergaderjaar 2023–2024

29 936

Regels inzake de beëdiging van tolken en vertalers en de kwaliteit en de integriteit van beëdigde tolken en vertalers (Wet beëdigde tolken en vertalers)

Nr. 75

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 december 2023

Op 24 juni 2022 heb ik toegezegd uw Kamer tweemaal per jaar te informeren over de resultaten van de monitoring van de tolkdienstverlening.¹ In aansluiting op mijn brief van 26 juni jl. informeer ik u over de monitoring vanaf januari tot en met oktober 2023.² Daarnaast verschaft ik graag inzicht in de overige ontwikkelingen van de stelselwijziging voor de tolk- en vertaaldienstverlening.

Monitoring tolkdiensten

Dienstverlening

De monitor van de tolkdienstverlening is gevuld met informatie van 2021 tot en met eind oktober 2023. De monitor bevat informatie van alle tolkcontracten die na de stelselwijziging zijn gestart. Op dit moment zijn dat 18 verschillende contracten van 9 verschillende opdrachtgevers. In 2023 zijn tot en met oktober circa 650.000 tolkopdrachten in 257 verschillende talen uitgevoerd.

In meer dan 98% van alle bestelopdrachten is daadwerkelijk een tolk geleverd, aldus leverzekerheid. De continuering van de hoge afname van opdrachten in de zomervakantieperiode en de aanvang van dienstverlening van nieuwe contracten heeft niet geleid tot een verlaging van de leverzekerheid. Dit biedt een basis voor de uitvoeringsprocessen en geeft vertrouwen in de mogelijkheden op de markt.

Overheidsorganisaties bestellen voor elke opdracht tolken uit het Register beëdigde tolken en vertalers. In meer dan 81% van de tolkopdrachten hebben opdrachtnemers tolken uit het Register geleverd van het door organisaties gevraagde taalniveau (C1-niveau of B2-niveau), aldus

¹ Kamerstuk 29 936, nr. 64, d.d. 24 juni 2022.

² Kamerstuk 29 936, nr. 73, d.d. 26 juni 2023.

levernauwkeurigheid. Dit percentage wordt behaald bij organisaties met een wettelijke verplichting voor de inzet van een registertolk van het C1-niveau. Ook bij organisaties zonder deze wettelijke verplichting wordt dit percentage gehaald (tolken op B2-niveau). De 81% levernauwkeurigheid is minder dan 1 procentpunt lager dan het percentage waarover ik u in de brief van juni jl. informeerde.² Deze beperkte verlaging kan worden veroorzaakt door een aanhoudende hoge vraag tijdens de zomervakantie en het implementeren van nieuwe contracten.

Dit deel van de monitoring ziet op de prestaties voor alle voorkomende talen die de overheid in zet. Onder deze inzet vallen ook talen waarvoor geen tolken in het Register zijn ingeschreven of talen waarvoor geen tolken in het Register kunnen worden ingeschreven. De monitor zal worden uitgebreid, zodat ook nader inzichtelijk wordt in welke mate registertolken worden geleverd in de talen waarvoor tolken in het Register staan ingeschreven.

Tarieven

De eerste informatie over de vergoedingen die opdrachtnemers aan de tolken betalen is beschikbaar. Het betreft informatie uit contracten die vanaf april jl. zijn gestart. Ondanks dat dit enkel eerste inzichten biedt, toont het een geaggregeerd beeld over de vergoedingen die opdrachtnemers in deze contracten aan tolken betalen. In ca. 54% van de gevallen ontvangen tolken een vergoeding tussen 55 en 60 euro per uur. In ca. 35% van de gevallen ontvangen tolken een vergoeding tussen 60 en 70 euro per uur. In ca. 11% van de gevallen ontvangen tolken een vergoeding van meer dan 70 euro tot zelfs 101 euro per uur. Deze cijfers tonen dat opdrachtnemers aan de zelfstandig ondernemende tolk, die zij voor overheidsopdrachten inzetten, ten minste het minimum uurtarief (Btis) van 55 euro vergoeden. Het beeld toont ook dat de opdrachtnemers tolken in sommige gevallen een vergoeding betalen die hoger is dan het verkooptarief dat zij bij de overheid in rekening brengen.

Audits tolkdienstverlening

In de Kamerbrief van 13 april 2022 heb ik toegezegd audits uit te laten voeren, door een onafhankelijk auditbureau, op de inhoudelijke kwaliteit van de rapportages van tolkbureaus over de geleverde tolkdienstverlening.³ Deze toezegging is voortgekomen uit de zorgen die beroepsvertegenwoordigers hebben geuit over de betrouwbaarheid van de cijfers. Deze cijfers worden geleverd door de opdrachtnemers over de tolkdienstverlening en worden gebruikt voor de monitoring van de dienstverlening. De uitkomsten van de eerste afgeronde audit geven een positief beeld over de kwaliteit van de rapportages. Zodra de resultaten van alle audits bekend zijn, zal ik uw Kamer hierover informeren. Om ook onze eigen interne processen rond de monitoring objectief te kunnen beoordelen, zal ik in het jaar 2024 een aanvullende, onafhankelijke audit laten uitvoeren.

Ontwikkelingen stelselwijziging

Indexering minimumtarief

Het minimum uurtarief wordt met ingang van 1 januari 2024 geïndexeerd volgens de in de Besluit tarieven in strafzaken opgenomen wijze.⁴ De

³ Kamerstuk 29 936, nr. 63, d.d. 13 april 2022.

⁴ In de beantwoording van de vragen van het lid Van Nispen op 30 mei 2023 is abusievelijk opgenomen dat het minimumtarief vanaf 1 januari 2025 geïndexeerd zouden worden (Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 2730, d.d. 30 mei 2022).

indexering en het nieuwe minimum uurtarief zal in het Staatsblad worden gepubliceerd.

Tolkdiensten

De uitrol van de aanbestedingen en de ontwikkeling van het gewijzigde stelsel blijven vooruitgang boeken. In 2022 was de monitoring gevuld met 10 tolcontracten van 5 opdrachtgevers. Gedurende 2023 is de monitoring uitgebreid met 8 nieuwe contracten, waaronder de contracten van de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND). De inzichten in de afname van tolkopdrachten worden hiermee uitgebreid.

Op dit moment worden 2 tolcontracten voor het openbaar ministerie en de Rechtspraak geïmplementeerd. Naar verwachting is de dienstverlening van beide contracten in februari 2024 operationeel. Ook is begonnen aan de implementatie van de tolkdienstverlening voor de Ministeries van Defensie en Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Op dit moment lopen voor de volgende organisaties nog aanbestedingsprocedures: de Nationale Opvangorganisatie, het Ministerie van Financiën en de heraanbestedingen voor de Raad voor Rechtspraak, Centraal Orgaan opvang asielzoekers en Dienst Terugkeer en Vertrek.

In totaal zijn er 5 tolkbureaus/intermediairs die aan verschillende tolkaanbestedingen deelnemen. Voorheen waren dat 2 grote marktpartijen en 1 minder grote marktpartij. Hierdoor is de vrijheid voor tolken vergroot om te kiezen met welk tolkbureau ze willen werken. Tegelijkertijd is daarmee de afhankelijkheid van de overheid van een beperkt aantal tolkbureaus/intermediairs verminderd.

De vraag naar de inzet van registertolken blijft toenemen, waardoor er een toenemende druk op de beschikbaarheid van registertolken uit het Register beëdigde tolken en vertalers wordt ervaren. Het afgelopen jaar heeft mijn ministerie met Bureau Wet beëdigde tolken en vertalers (als beheerder van het Register beëdigde tolken en vertalers) en de intermediairs gesproken over noodzakelijke interventies om het aantal (nieuwe) inschrijvingen in het register te bevorderen. Er blijkt een lichte stijging van het aantal inschrijvingen ten aanzien van tolken in het Register, waaronder C1-registertolken. De krapte in capaciteit van registertolken blijft echter aanhouden en wordt ervaren in de praktijk. Het vergroten van de capaciteit in het Register beëdigde tolken en vertalers en de daarbij horende interventies zijn nodig om het register te laten groeien. De beheerder van het Register zal bijvoorbeeld gericht budget aanwenden voor nieuwe inschrijfmogelijkheden voor tolken voor talen waar behoefte en vraag naar is.

In de vorige Kamerbrief kondigde ik een enquête onder tolken aan die tot doel heeft input op te halen om het register te laten groeien, tolken te werven om zich in te schrijven in het register of door te ontwikkelen tot een C1-registertolk.⁵

Deze enquête wordt in december van dit jaar breed onder tolken uitgezet.

Vertaaldiensten

Inmiddels zijn er binnen het nieuwe stelsel 6 vertaalaanbestedingen afgerond en zijn de contracten geïmplementeerd. De vertaalaanbestedingen voor Raad voor de Kinderbescherming, VluchtelingenWerk Nederland, Nidos en voor het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat worden op korte termijn gepubliceerd. Daarnaast starten de voorberei-

⁵ Kamerstuk 29 936, nr. 73, d.d. 26 juni 2023.

dingen voor de vertaalaanbesteding ten behoeve van de IND, de Raad voor Rechtsbijstand en voor de Opsporingsdiensten. Na afronding daarvan zijn alle aanbestedingen in 2024 afgerond.

Uitdagingen

De nieuwe wijze van aanbesteden van tolk- en vertaaldiensten leidt tot meer aanbestedingen die stuk voor stuk een kleinere omvang hebben. Het gevolg daarvan is dat de drempel voor deelname aan tolkaanbestedingen is verlaagd. Tegelijkertijd vereist een toename van het aantal aanbestedingen ook een grotere inspanning van de daarbij betrokken partijen. Bij de planning van aanbestedingen en de doorlooptijd daarvan is daarom uitdrukkelijk oog voor de aanbestedingslast bij marktpartijen. Bovendien blijft het categoriemanagement open staan voor signalen uit de markt over wat goed en wat minder goed gaat.

De prestaties van opdrachtnemers en opdrachtgevers blijven aandacht krijgen. De opdrachtgevers van tolk- en vertaaldiensten zijn eerstelijns verantwoordelijk voor het monitoren en bijsturen van zowel de prestaties van de opdrachtnemer, als de prestaties van de eigen organisatie. Hiervoor beschikt de opdrachtgever over een decentrale contractmanager en een lokale contracteigenaar. Ook vanuit het categorie-management worden de prestaties van beide partijen gevolgd en bijgestuurd.

Communicatie

In januari 2023 heeft op mijn ministerie de eerste Dag van de Tolkdienstverlening plaatsgevonden. Tijdens deze dag komen verschillende ketenpartners, waaronder opdrachtgevers, opdrachtnemers en beroepsvertegenwoordigers, bijeen om samen een beeld te krijgen over de levering van de totale tolk- en vertaaldienstverlening. Wegens succes en op verzoek van aanwezigen is deze dag in september 2023 nogmaals herhaald. Verschillende stakeholders hebben aan de organisatie en het programma meegewerkt. Het is van belang dat alle betrokken partijen binnen het stelsel met elkaar in gesprek zijn. Ik zet dit initiatief voor deze dag graag voort in het nieuwe jaar.

De inkoop van tolk- en vertaaldiensten wordt geregeld en uitgevoerd via het Categoriemanagement Tolk- en Vertaaldiensten, als onderdeel van mijn ministerie. De beschrijving van de inkoopstrategie en inkoopdoelstellingen zijn tijdens het Programma Tolken in de Toekomst (2017–2020) ontwikkeld en in het Categorieplan Tolk- en Vertaaldiensten opgenomen. Het categorieplan zal openbaar worden gepubliceerd zodra de interne procedures doorlopen zijn.

Tot slot

Het stelsel rondom de tolk- en vertaaldienstverlening blijft in ontwikkeling. Nu meer tolk- en vertaaldiensten op de nieuwe wijze worden uitgevoerd, wordt er meer informatie over het stelsel verzameld. Door deze informatie is gerichte sturing, op bijvoorbeeld processen, mogelijk is.

Ik hoop dat de behaalde resultaten voldoende vertrouwen wekken om de positieve ontwikkelingen te kunnen blijven vervolgen. Door de geboekte resultaten en de gevorderde uitrol van het stelsel zal ik vanaf nu de Kamer jaarlijks een keer per jaar blijven informeren over de stand van zaken rondom de stelselwijziging en de ontwikkeling daarvan.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D. Yeşilgöz-Zegerius